

9.12.2014

Oikeusministeriölle

Viitaten lausuntopyyntöönne OM3/41/2014

Lausunto Oikeusministeriön mietinnöstä 51/2014 Luonnonsuojelu- ja ympäristörikossäännösten tarkistaminen

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän työstä.

Suomen luonnonsuojeluliitto pitää hyvänä, että törkeän luonnonsuojelurikoksen säätämiseksi valmisteltiin uusi pykälä 5a rikoslain 48 lukuun. Mietinnön yksityiskohtaisissa perusteluissa on tarkasteltu monipuolisesti törkeää luonnonsuojelurikosta ja esitetty mahdollisia teonkuvauksia.

Pidämme kahden uuden ankaroittamisperusteen lisäämistä ympäristön turmelemista koskevaan rangaistussäännökseen tarpeellisena. Sen sijaan ongelmallista on, että rikoksen tekeminen viranomaisen määräyksestä tai kiellosta huolimatta ehdotetaan kumottavaksi ankaroittamisperusteena. Tässä mietintö kuitenkin toteaa, että tarkoituksena ei ole tältä osin muuttaa rangaistussäännöksen soveltamisalaa. Mahdollista kuitenkin on, että käytännössä tällainen muutos voisi johtaa viranomaismääräyksiensä lisääntyvään rikkomiseen jatkossa. Mielestämme ympäristövalvonnassa toimivien ympäristöviranomaisten toimintamahdollisuudet ovat jo nyt varsin rajalliset. Tämä ei todennäköisesti myöskään kannusta poliisia ja ympäristöviranomaisia yhteistyöhön. Mietinnössä onneksi todetaan, että viranomaismääräyksen vastustaminen merkitsee korkeaa syyksiluettavuuden astetta, joka tulee ottaa huomioon rangaistuksen määräämisessä.

Vaikka mietinnössä varsin hyvin valotetaan ympäristörikosnimikettä, Suomen luonnonsuojeluliitto olisi pitänyt parempana nykyisen **ympäristön turmelemisnimikkeen muuttamista** ympäristön vaarantamiseksi tai ympäristörikokseksi. Käsite ”turmeleminen” ei sisälly aineelliseen ympäristölainsäädäntöömme. Rikosnimikkeen muuttaminen ympäristön vaarantamiseksi korostaisi paremmin, että jo vaarantaminen on rangaistavaa. Ympäristön turmeleminen antaa mielikuvan vakavammasta rikoksesta kuin ympäristön vaarantaminen. Nykyisin käytännössä vain merkittävää ympäristön turmelemista aiheuttavat teot tulevat rangaistuksi, joskin moni niistäkin jää rankaisematta. Ympäristön vaarantaminen nimike olisi ollut rinnastettava liikenteen vaarantamisen kanssa ja siten myös toivottavasti myös poliisin toiminta rangaistuksien määräämisessä olisi automaattisempaa ja tehokkaampaa. Suurin osa ympäristö- ja luonnonsuojelurikkomuksista jää nykyisin käytännössä rankaisematta kokonaan, kun poliisi on kykenemätön tekemään esitutkintaa ajoissa ja syyttäjälle päädyttyään rikkomustason rangaistus on vanhentunut ja varsinaista rikosta syyttäjä ei katso tapahtuneen. Onneksi näihin lainsäädännön toimeenpanokysymyksiin on luonnonsuojelu- ja ympäristörikostyöryhmän työn päätyttyä paneutumassa toinen työryhmä.

Vaikka taloudellisen hyödyn saaminen on hyvä kytkeä ympäristörikokseen ankaroittamisperusteena, se ei merkitse sitä, ettei ympäristölainsäädännön rikkominen ja ympäristölle ja luonnolle aiheutettu haitta olisi jatkossakin tärkeässä roolissa rangaistuksia määrättäessä. Törkeä ympäristön turmeleminen on rangaistava paitsi tahallisenä, myös törkeästä huolimattomuudesta tehtynä.

Kunnioitavasti,

Heli Jutila
FT

Suomen luonnonsuojeluliitto ry.
Itälahdenkatu 22 b
00210 Helsinki